

NORDRE FOLLO MDG

PARTIPROGRAM M

2019-2023

FOR MENNESKER OG MILJØ

miljøpartiet
de grønne

Nordre Follo

VÅR VISJON:

Vi vil ha et godt lokalsamfunn med ...

- 1. trygge og glade barn - og voksne**
uansett hvem du er og hvor du kommer fra
- 2. et sterkt folkestyre**
der alle blir hørt og alle kan bidra
- 3. full stans i nedbygging av natur**
for å bevare matjord, skog og strand
- 4. god folkehelse og mer tid til hverandre**
som gir opplevelser sammen framfor mer stress, press og krav
- 5. et blomstrende og fornybart næringsliv**
som bidrar til det grønne skiftet, skaper liv i gatene og nye arbeidsplasser
- 6. miljøvennlige løsninger**
som gjør det lett og billig å leve miljøvennlig
- 7. trygg trafikk**
der myke trafikanter og kollektivtrafikk prioriteres og vi unngår trafikkaos
- 8. gode opplevelser i nærmiljøet**
som gjør kortreiste aktiviteter og ferier attraktive og tilgjengelige for alle
- 9. nullutslipp av klimagasser**
fra kommunen, næring og byggeplasser, og et klimabudsjett som gjør at vi får det til
- 10. et lavt og bærekraftig forbruk av naturressurser**
som sikrer framtidige generasjoner de samme mulighetene som vi har

Innholdsfortegnelse

Bli med å farge Nordre Follo grønt! 👍	4
1. Livskvalitet i lokalsamfunnet	5
Demokrati og frivillighet	5
Skole og barnehage	6
Helse	8
Kultur	9
Idrett	10
2. Samferdsel	11
Sykkel og gange	11
Kollektivtrafikk	12
Bil	13
3. Bærekraftig økonomi	14
Næringsliv	14
Arbeidsliv	14
Kommuneøkonomi	15
4. Natur og miljø	17
Klimagassutslipp	17
Natur- og artsmangfoldet	18
Forurensning	19

BLI MED Å FARGE NORDRE FOLLO GRØNT!

Miljøpartiet De Grønne vil ha levende lokalsamfunn der vi har tid til venner og familie, hvor ingen er ensomme og hvor unge ikke blir syke av prestasjonsjag og kjøpepress. Ungene skal kunne leke trygt ute og sykle til skolen i frisk luft. Vi vil at du skal kunne gå tur i gammel skog og fiske i fjorden og innsjøene, og vi vil at dyra i havet ikke skal kveles av plast. Vi vil kjempe mot klimaendringer, slik at vi bidrar til at færre drives på flukt og sikrer gode liv også for dem som kommer etter oss.

Norge står ved et veiskille, der langsiktig trygghet, frihet og velferd for alle står på spill. Vi må ta et oppgjør med målet om hele tiden å produsere mer for å kjøpe mer og så kaste mer. De Grønne sier nei til den rådende politikkenes rovdrift på mennesker og miljø.

Det skal være enklest og billigst å velge miljøvennlig, uansett hvor du bor. Vi lover å støtte alle som har ideer og pågangsmot til å skape nye grønne arbeidsplasser. Vi vil gi byen og bygdene tilbake til menneskene.

Miljøpartiet De Grønnes mål er et medmenneskelig samfunn i økologisk balanse. Økonomien skal underordnes sunne økologiske prinsipper og fremme rettferdighet både lokalt og globalt. Livskraftige lokalsamfunn, i hovedsak basert på lokale ressurser, er en forutsetning for å nå målet.

De Grønne vil ha forandring i Nordre Follo - en forandring til det bedre for oss som bor her nå, og for de som skal overta etter oss.

Partiprogrammet vedtatt av årsmøtet 9. februar 2019.

1. LIVSKVALITET I LOKALSAMFUNNET

For å oppleve livskvalitet er det noen behov som alle mennesker deler: Vi trenger mat og frisk luft, god helse og en opplevelse av mening i livet. I dag føler mange mennesker seg ensomme og overflødige. Vi vil bygge et bolverk av trygghet og mening og gi romslig plass til lokalt engasjement i skolen, på arbeid, gjennom frivillig innsats eller gjennom kultur og idrett. Vi vil bidra til å dyrke frem et lokalsamfunn hvor folk føler seg sett og hørt, hvor det er plass til ulikheter og uenigheter.

Frivillighet er et sentralt bidrag til et godt samfunn. Frivillighet er mangfoldig og inkluderer både organiserte og uorganiserte, enkeltpersoner og lag, kultur og idrett, og tros- og livssynssamfunn. Det de har til felles er et engasjement utover seg selv – til glede for fellesskapet.

Vi ønsker oss yrende og livlige møteplasser i de ulike lokalsamfunnene i Nordre Follo, hvor butikker, offentlige tjenester og kultur skaper identitet og samhold enten man bor i Siggerud, Svartskog, Kråkstad, Skotbu, Langhus, Oppegård, Sofiemyr, Greverud, Kolbotn eller Ski - eller midt imellom.

Demokrati og frivillighet

1. Vi vil se på alle som vil bruke av sin tid, sin kunnskap og sine ideer til fellesskapets beste som ressurser.
2. Vi vil jobbe for likebehandling og gi innbyggere, lag og organisasjoner mulighet til å involvere seg tidlig og underveis i kommunale planer, utredninger og prosesser.
3. Vi vil satse på sterkere samarbeid mellom kommune og frivillige lag og enkeltpersoner og sammen skape nye, inkluderende tilbud, møteplasser, arrangementer og aktiviteter.
4. Vi vil sikre god stedsutvikling av de mindre tettstedene i kommunen, blant annet gjennom involvering av grendelag og velforeninger i planleggingen.
5. Vi vil at kommunens støtteordninger skal gi frivillige og ideelle organisasjoner større frihet og forutsigbarhet.

6. Vi vil utjevne sosial ulikhet gjennom støtte til lag og foreninger til mer fleksibel betaling av fritidsaktiviteter.
7. Vi vil bevare frivilligsentraler i både Ski og Kolbotn og etablere mindre sentraler på andre tettsteder i kommunen.
8. Vi vil sikre at frivillige lag og foreninger skal ha tilgang på gode lokaler til møter og arrangementer spredt utover på ulike steder i kommunen.
9. Vi vil legge til rette for pop-up aktiviteter på attraktive kommunale plasser for salg av egne produkter, for eksempel bondens marked eller forestillinger og aktiviteter.
10. Vi vil at kommunen skal utøve tydeligere prioritering for å oppnå vannforekomster av god kvalitet.
11. Vi vil at kommunen skal ha sterkere politisk kontroll over velferdstjenester, infrastruktur, bruk av eiendom og anlegg og energi.
12. Vi vil at kommunen ved behov skal være åpne for å bosette flere flyktninger enn det myndighetene anmoder oss om.
13. Vi vil jobbe aktivt for å inkludere alle mennesker i skole, arbeidsliv, kulturliv og idrett uavhengig av bakgrunn. En mer mangfoldig befolkning gjør Nordre Follo til et rikere samfunn.

Skole og barnehage

1. Vi vil at barns trygghet og psykiske helse skal være førsteprioritet for det som gjøres i skole og barnehage. Barn som opplever mobbing, stress og press er ikke mottagelige for faglig læring. Voksne i skole og barnehage skal ha tid til å ta vare på barna, og barns kunnskap skal tas på alvor.
2. Vi vil at gode økologiske prinsipper skal gjenspeiles i alle fag og skoleaktiviteter: Forståelse for naturens tålegrenser og bærekraft, gjenbruk og avfallshåndtering, grønn nyskaping, lavt materielt forbruk, bruk av lokale ressurser og råvarer.
3. Vi vil at lærertettheten skal være maksimalt 15 elever pr. lærer i 1.-4. trinn og 20 elever pr. lærer i 5.-10. trinn.
4. Vi vil sikre at det i tillegg til nok pedagogstillinger i barnehagene er god nok bemanning gjennom hele dagen.
5. Vi vil styrke arbeidet mot mobbing med forsterket involvering av mobbeombud og ivaretagelse av sikkerheten og støtten til varslere. De som melder fra om mobbing skal bli tatt på alvor.

6. Vi vil gjeninnføre skolebibliotekarer ved alle grunnskoler.
7. Vi vil etablere bilfrie hjertesoner rundt alle barne- og ungdomsskoler, for å øke trafikksikkerheten og for å fremme gange og sykkel som miljøvennlig og helsefremmende transport.
8. Vi vil tilføre mer midler til fagene Mat og helse og Kunst og håndverk slik at skolene har råd til nødvendige, gode, miljøvennlige og gjerne lokalproduserte råvarer i undervisningen.
9. Vi vil bygge entreprenørskapskompetanse og ha samarbeidsavtaler med Ungt entreprenørskap. Vi vil sikre at entreprenørskap er en integrert del av undervisningen i grunnskolen.
10. Vi vil styrke satsingen på programmering i skolen og sikre at alle elever får introduserende undervisning i dette på både barnetrinn og ungdomstrinn, og mulighet for å velge det som SFO-aktivitet og valgfag.
11. Vi vil gi barn og unge fritiden tilbake ved å minimere bruken av lekser og styrke tilbud om leksehjelp.
12. Vi vil at alle kommunale skoler og barnehager skal ha kjøkkenhage eller samarbeid med nærliggende gårdsbruk, for å øke praktisk og teoretisk kunnskap om økologi og dyrking.
13. Vi vil minimere bruk av plast og asfalt i uteområder på skole og barnehager og øke bruken av naturlige og miljøvennlige materialer, og samtidig ivareta universell utforming.
14. Vi vil stille krav til større og bedre uteområder i barnehager og skoler.
15. Vi vil at SFO skal åpne kl. 7.15 for å korrespondere bedre med avganger i kollektivtrafikken.
16. Vi vil tilby frukt og grønt på skolen. Det skal stilles krav til at maten er sunn, kortreist og økologisk.
17. Vi vil ha mer involvering av de ansatte i barnehager og skoler i forbindelse med nye byggeprosjekter. De sitter på viktig kompetanse om barn og deres behov.
18. Vi vil styrke samarbeidet mellom skolen og næringslivet, og vi vil prioritere lærlingordningen.
19. Vi vil bruke kommunale offentlige anskaffelser til å øke antall læreplasser, for eksempel i byggeprosjekter.

20. Vi vil at barnevernet skal møte barn og unge med menneskevarme og kjærlighet i alle deler av barnevernsarbeidet, og for å oppnå dette sikre at barnevernet har tilstrekkelige ressurser.
21. Vi vil arbeide for at kommunen følger opp plan- og bygningslovens krav om universell utforming på alle skoler.
22. Vi vil arbeide for at kommunen lager en oversikt over skolenes behov for oppgradering til universell utforming, utarbeider konkrete planer og setter av penger til utbedringer.
23. Vi vil styrke tilbudet for voksenopplæring, omskolering og livslang læring.

Helse

1. Vi vil arbeide for sunn mat, fysisk aktivitet og redusert stress gjennom hele livet, fra barnehage og skole til arbeidsliv og alderdom.
2. Vi vil styrke tilretteleggingen for turer og trening i naturen.
3. Vi vil at kommunen skal bidra med mer informasjon og synliggjøring av de mange flotte turmålene og stiene vi har. Naturen er vår beste medisin.
4. Vi vil oppmuntre og støtte frivillige og ideelle aktører som gir verdifulle bidrag til omsorg og aktivitetstilbud for eldre og pleietrengende.
5. Vi vil tilrettelegge og styrke møteplasser hvor folk møtes på tvers av alder, kultur og bakgrunn, som piknik-plasser, lekeplasser, skateparker, skøytebaner og hundeparker.
6. Vi vil ansette aktivitører som arrangerer åpne og gratis lavterskelaktiviteter for å øke fysisk aktivitet og folkehelsen. Deltakere skal kunne henvises til slike aktiviteter fra skole, helsestasjon og andre samfunnsaktører.
7. Vi vil styrke bruken av grønn resept, og legge til rette for sunn livsstil. Pasienter som får anbefalt fysisk aktivitet av legen skal kunne henvises til aktiviteter i regi av organisasjoner eller kommunale aktivitører.
8. Vi vil fremme god psykisk helse hos barn, unge og voksne, og ha lavterskeltilbud for den som trenger faglig hjelp med psykiske utfordringer.
9. Vi vil støtte seniorkollektiver, eldretun og lignende nettverk der beboere selv bidrar til å ta vare på hverandre.
10. Vi vil styrke arbeidet med psykisk helse for barn og unge ved å øke bemanningen og åpningstider for helsestasjon for ungdom, samt prioritere arbeidet med tidlig innsats.

11. Vi vil styrke arbeidet mot rusmisbruk gjennom samarbeid mellom forebyggende tjenester, lag og foreninger og helsevesen.
12. Vi vil arbeide for sunnere kosthold og redusert kjøttforbruk i kommunale institusjoner, og tilby fullverdige vegetariske alternativ hver dag. Minst to dager i uken skal være helvegetarisk.
13. Vi vil arbeide for forbedring av fastlegeordningen og for at det skal være lettere for fastleger å ha kortere pasientlister og bedre tid til faglig påfyll.
14. Vi vil at kommunen skal drive holdningsarbeid for sosial frihet - mot negativ sosial kontroll. Sosial kontroll på bakgrunn av kjønn, tradisjon, religion og kultur er et alvorlig samfunnsproblem. Vi vil gjøre det lettere å melde fra om mennesker som blir utsatt for negativ sosial kontroll og tilby hjelp.
15. Vi vil gi innbyggere med hjelpebehov større egenbestemmelse blant annet gjennom brukerstyrt personlig assistanse og gjennom satsning på velferdsteknologi (hjelpemidler som bidrar til å mestre egen livssituasjon).
16. Vi vil arbeide for at kommunen sikrer at alle som har rett til brukerstyrt personlig assistanse får tilstrekkelig antall assistansetimer til å leve et selvstendig liv og delta i samfunnet. Kommunen må også innfri sin plikt til å tilby brukerstyrt, personlig assistanse til de som har et mindre assistansebehov.

Kultur

1. Vi vil tilrettelegge skoler på ulike steder i kommunen til å være lokale kulturhus med muligheter for konserter, teater, utstillinger, visninger, øvingslokaler, kveldsundervisning, møterom og lignende.
2. Vi vil gjøre kommunens utleielokaler mer attraktive for kulturaktører ved oppussing og vedlikehold, billigere utleie og praktisk tilrettelegging. Vi vil ta vare på Waldemarhøy og Finstادتunet, og vurdere hvordan kommunen kan støtte lokale grendehus.
3. Vi vil øke kommunens bevilgninger til lokal kultur, både til etablerte foreninger og lag og nye initiativ og uorganisert kultur.
4. Vi vil øke støtten til Kulturskolen slik at den kan tilby flere undervisningstimer for å få ned ventelister og få subsidierte plasser for lavinntektsfamilier.
5. Vi vil etablere permanent ungdomsklubb på Langhus, og tilrettelegge for skøytebane på vinteren.

6. Vi vil sikre bredde i kulturtilbudet i Rådhus teatret og Kolben, slik at det er rom for både større nasjonale artister og lokale initiativ.
7. Vi vil sikre gode møteplasser for integrering og inkludering som språkkafeer, turgrupper og lignende i samarbeid med frivilligheten.

Idrett

1. Vi vil tilrettelegge for spontan og uorganisert idrett som turgåing, løping, sykling, skateboarding og yoga.
2. Vi vil styrke satsingen og det gode arbeidet som skjer med merking av stier og tilgjengeliggjøring av kultur- og naturopplevelser i Nordre Follo.
3. Vi vil prioritere breddeidrett og lavterskeltilbud for å bedre folkehelsen og livskvalitet.
4. Vi vil at integrering av bosatte flyktninger og innvandrere med minoritetsbakgrunn skal skje i samarbeid mellom kommunen og frivillige organisasjoner.
5. Vi vil det skal være lav terskel for å delta i idrettsaktiviteter og det skal være ordninger for lavere avgifter for barn fra familier med vedvarende lav inntekt.
6. Vi vil styrke BUA slik at de i tillegg til utstyr kan tilby aktiviteter og arrangementer i samarbeid med andre lag og organisasjoner.
7. Vi vil ha nært samarbeid med, og mellom, alle idrettslag og idrettsråd. Vi vil stille krav om åpen og tillitsbasert kommunikasjon, demokratiske prosesser og likebehandling for å få støtte fra kommunen.
8. Vi vil støtte idretten med lønnsmidler og gi dem ansvar for fordeling av treningstider i idrettsanleggene.
9. Vi vil at det prioriteres ett anlegg for toppfotball i kommunen, med miljøvennlig dekke og undervarme, slik at det også kan brukes av breddeidretten.
10. Vi vil at det prioriteres ett anlegg for friidrett i kommunen.

2. SAMFERDSEL

God samferdsel er nøkkelen til en god hverdag. Målet for den lokale samferdselspolitikken er en god kombinasjon av trygg sykkel og gange, hyppig og punktlig kollektivtrafikk uten trengsel, og køfri og utslippsfri bilkjøring. Det å gå og sykle er best for både helse og miljø og bør inngå som en del av “reisemiksen” til flest mulig.

Sykkel og gange

1. Vi vil at du skal ha tilgang på gode og nødvendige møteplasser, servicefunksjoner og handel i gang- og sykkelavstand fra der du bor.
2. Vi vil ha en målsetning om at alle skoleelever skal gå eller sykle til skolen, blant annet gjennom innføring av hjertesoner.
3. Vi vil gjøre en ulykkesanalyse for myke trafikanter og innføre strakstiltak der feil og mangler oppdages, herunder bedring av sikt i veikryss. Sikkerhet for syklister og gående må prioriteres.
4. Vi vil kartlegge sykkelandelen i kommunen og innføre mål om at denne skal økes for hvert år.
5. Vi vil iverksette en ambisiøs kommunal sykkelstrategi og bygge sykkelveier på tvers av tettstedene i kommunen.
6. Vi vil forsterke vintervedlikehold av gang- og sykkelveier slik at man som hovedregel skal forvente trygg og forutsigbar ferdsel hver dag. Vi vil ha god framkommelighet for funksjonshemmede til fots og i rullestol hele året.
7. Vi vil så raskt som mulig ferdigstille vedtatt ekspressykelvei fra Ski til Oslo via Kolbotn.
8. Vi vil prioritere gang- og sykkelveier ved forhandling om byvekstvtaler.
9. Vi vil i nye og eksisterende veiløsninger arbeide for å skille gående, syklister og bilkjørende fra hverandre i trafikken. Vi vil vurdere omregulering til enveiskjøring og fjerning av gateparkering der det er hensiktsmessig for å få plass til gang- og sykkelfelt.

10. Vi vil etablere en tjeneste hvor man kan melde vedlikeholdsavvik og trafikale problempunkt til kommunen, og gode rutiner for utbedring av innmeldte avvik.
11. Vi vil gi privatpersoner støtte til innkjøp av elsykkel og transportsykkel.
12. Vi vil ha sykkelhotell eller annen god og sikker sykkelparkering ved kollektivknutepunkt.
13. Vi vil ha god og sikker sykkelparkering og garderobefasiliteter på alle kommunale arbeidsplasser, for arbeidstakere som går, løper og sykler til jobb.
14. Vi vil gi kilometergodtgjørelse for bruk av sykkel i tjeneste. Det skal lønne seg for kommuneansatte og politikere å gå eller sykle til jobben og i tjenesten.
15. Vi vil fase inn smarte system med LED-veilys som skrur seg av når ingen ferdes på dem.

Kollektivtrafikk

1. Vi vil arbeide for hyppigere avganger på Østfoldbanen også når Follobanen åpner.
2. Vi vil arbeide for å øke antallet avganger og bedre korrespondansen på kollektivtilbudet, særlig i Siggerud, Svartskog, Skotbu og Kråkstad.
3. Vi vil arbeide for at Nordre Follo blir inkludert i Ruters takstsone 1.
4. Vi vil arbeide for bedre tilrettelegging for bruk av kollektivtrafikk for eldre og funksjonshemmede.
5. Vi vil arbeide for å gjøre forsøk med gratis bussreiser for barn opp til 18 år innad i kommunen, slik at barn og unge kan reise til og fra fritidsaktiviteter uten å være avhengig av at foreldre kjører.
6. Vi vil vise en offensiv holdning til utprøving av moderne, elektriske transportformer.
7. Vi vil arbeide for at det skal være gratis, og mulig, å ta med sykkel på buss og tog.
8. Vi vil øke bruken av miljøvennlige reisemidler for kommunalt ansatte og politikere. Vi vil minimere bruken av flyreiser, og kjøpe klimavoter for flyreiser som likevel vurderes som nødvendige.
9. Vi vil at persontransport og støyforurensning må vektas tyngst i prioritering mellom gods- og persontransport. Godstrafikk på tog er miljøvennlig, men innebærer utfordringer knyttet til støy og sporkapasitet. Vi ønsker derfor å påvirke samferdselsmyndighetene til å legge godstogtrafikken til Follobanen framfor Østfoldbanen.

Bil

1. Vi vil innføre kommunal støtteordning for utbygging av hurtigladestasjoner på alle tettsteder, og ladestasjoner for elbil ved innfartsparkeringer.
2. Vi vil etablere ladestasjoner for elbil og elsykler ved alle kommunale bygg.
3. Vi vil at elbil fortsatt skal ha fordeler ved parkering og tilgang til kollektivfelt.
4. Vi vil legge til rette for bildeling og bilkollektiv.
5. Vi vil gjøre forsøk med belønningsordning for innbyggere som velger å ikke eie egen bil, for eksempel med gratis månedskort i ett år.
6. Vi vil at kommunens egen bilpark skal inngå i bildeleordning slik at innbyggere kan bruke bilene når de ikke er i bruk i tjeneste.
7. Vi vil stille krav om utslippsfri drosjenæring innen 2023, og bidra til etablering av hurtigladestasjoner for drosjer.
8. Vi vil innføre betalingsparkering i sentrumsområder og ved idrettsanlegg for å redusere trafikk og styrke trafikksikkerheten.
9. Vi vil legge forholdene til rette for arbeid hjemmefra og fleksible arbeidstidsordninger for å unngå rushtid.
10. Vi vil innføre tiltak som hindrer trafikkfarlige situasjoner og ulovlig kjøring og parkering, særlig i områder hvor trafikksituasjonen endres på grunn av streng parkeringsnorm og få parkeringsplasser.

3. BÆREKRAFTIG ØKONOMI

En bærekraftig økonomi er en økonomi som sikrer at bruken av naturressurser, forurensning og klimagassutslipp ikke overstiger det kloden tåler for å overleveres i like god stand til neste generasjon. Dagens investeringer og økonomiske prioriteringer skal ikke begrense mulighetene til kommende generasjoner. Det grønne skiftet skjer gjennom at det miljøvennlige blir billigere, enklere og bedre, mens det miljøskadelige må bli dyrere eller fases ut.

Næringsliv

1. Vi vil føre en offensiv næringspolitikk hvor vi gir muligheter til bedrifter og gründere som bidrar til det grønne skiftet og en oljeuavhengig økonomi.
2. Vi vil gjøre Nordre Follo ledende på grønn næringsutvikling og innovasjon gjennom å etablere et knutepunkt for samarbeid mellom kommunen, eksisterende og nye bedrifter og NMBU, landets fremste ekspertise på miljø, klima og grønn innovasjon.
3. Vi vil etablere et grønt næringsfond for å stimulere til bedriftsetablering og løsninger på framtidens utfordringer.
4. Vi vil bidra til etablering av kontorfellesskap og tilrettelegge for bedrifter i oppstartsfasen og tilby rimelige og gode lokaler på kommunal eiendom.
5. Vi vil bruke lokale bedrifter som leverandør av varer og tjenester til kommunen.
6. Vi vil jobbe systematisk for å avdekke brudd på arbeidsmiljøloven og sosial dumping hos bedrifter i kommunen, i samarbeid med politiet og arbeidstilsynet.
7. Vi vil stimulere næringslivet til å ta imot lærlinger, innvandrere med minoritetsbakgrunn og personer med nedsatt funksjonsevne i arbeidspraksis.
8. Vi vil etablere videokonferanserom på bibliotekene, som kan brukes for små bedrifter og i kombinasjon med hjemmekontor.

Arbeidsliv

1. Vi vil arbeide for likestilling og mot diskriminering i arbeidslivet, og stille krav til lik lønn for likt arbeid.
2. Vi vil gjøre forsøk med sekstimersdag og andre former for redusert arbeidstid for ansatte i kommunen som er i småbarnsfasen, for å gi barn mer tid med foreldrene.
3. Vi vil gjøre forsøk med mulighet for å forhandle om å ta ut lønnsvekst i redusert arbeidstid ved forhandling for kommunalt ansatte, og oppfordre det private næringsliv til det samme.
4. Vi vil utvide satsingen på tilrettelagte arbeidsplasser for arbeidstrening, arbeidspraksis og inkludering, i regi av kommunen eller ideelle organisasjoner. Disse arbeidsplassene skal samtidig skape verdifulle grønne tilbud som bruktbutikker, utlånsentral, reparasjonsverksted, sykkelverksted og kafeer.
5. Vi vil ha ambisiøse mål og insentiver for å ansette personer med minoritetsbakgrunn og funksjonshemming i kommunale stillinger.

Kommuneøkonomi

1. Vi vil ha en økonomisk styring som bedre tar hensyn til at offentlige tjenester først og fremst handler om mennesker, og bevege oss bort fra New Public Management.
2. Vi vil vurdere nedskaleringer av enkelte planlagte idrettsanlegg for å redusere kostnader og kommunens gjeldsopptak.
3. Vi vil at kommunale innkjøp sikrer at varer som anskaffes innebærer minst mulig miljøbelastning og klimagassutslipp ved produksjon og transport gjennom å forplikte kommunen til sertifiseringsordninger.
4. Vi vil ha tiltak som sikrer oss mot og avslører korrupsjon, svart arbeid og arbeidslivskriminalitet, også hos kommunens underleverandører og selskap som holder til i kommunen.
5. Vi vil styrke innsatsen for grønne innovative anskaffelser, og skalere fra pilotprosjekter til varig praksis.
6. Vi vil ha tiltak for energiøkonomisering i alle kommunale bygninger.
7. Vi vil at alle kommunens møter, kurs og konferanser avholdes lokalt.

8. Vi vil være restriktive til salg av kommunal eiendom for kortsiktig økonomisk gevinst. Salg av eiendom skal ikke brukes som virkemiddel for budsjettbalanse.
9. Vi vil prioritere vedlikehold, tilpasning og restaurering foran nybygg, av hensyn til ressursbruk og økonomi.
10. Vi vil sikre god planlegging slik at vi unngår unødig bygging av midlertidig bygningsmasse, infrastruktur og veier.
11. Vi vil ikke selge kommunal eiendom som i dag er grøntområder til utbyggere.
12. Vi vil gjennomgå kommunens investeringer og trekke kommunale midler og fond ut av eventuelle investeringer i kull, olje, gass og våpenproduksjon, og flytte investeringene over i grønne fond.
13. Vi vil sikre et nødvendig antall kommunale utleieboliger ved avtaler med utbyggere i utbyggingsprosjekter.
14. Vi vil at kommunen stiller krav til boligutbyggere om at det skal være en andel boliger tilpasset førstegangsetablerere.
15. Vi vil at kommuneøkonomien gradvis skal basere seg mer på sirkulær økonomi og delingsøkonomi, på områder det er hensiktsmessig.
16. Vi vil øke satsingen på eksisterende BUA ved bibliotekene i Ski og Kolbotn. Utvalget av hva som tilbys til utlån skal gradvis utvides i samråd med hva lånerne etterspør.
17. Vi vil hjelpe lokalsamfunn til å starte opp og drifte selvbetjente utlånsordninger for idretts- og fritidsutstyr samt verktøy og hagemaskiner i samarbeid med lokale lag og foreninger.
18. Vi vil utrede en forsiktig innfasing av eiendomsskatt, med sikring mot at den ikke rammer innbyggere med svak økonomi. Eiendomsskatten skal brukes til nedbetaling av lån og ikke gå inn i drifts- eller investeringsbudsjettet. Slik vil midler frigjøres til godt tjenestetilbud og nødvendig vedlikehold.

4. NATUR OG MILJØ

Naturen er livsgrunnlaget til alt som lever. Miljøpartiet De Grønne vil føre en politikk som motvirker klimaendringer, tar vare på natur- og artsmangfold og stanser forurensning.

Vi vil gjennomføre tiltak som monner og som sørger for at kommunens egen virksomhet blir klimanøytral og økologisk bærekraftig. Samtidig vil vi gjøre det enkelt for innbyggerne i Nordre Follo å leve gode og miljøvennlige liv med et bærekraftig materielt forbruk.

Klimagassutslipp

1. Vi vil at kommunens klimabudsjett og -regnskap skal være forpliktende for kommunen. Forpliktelsene skal være nedfelt i en klimaplan og planen skal være et styringsdokument for øvrig planarbeid og drift.
2. Vi vil ha kommunebiologstilling og klima- og miljørådgivere som har til oppgave å sikre at virksomhetene oppnår kommunens klima- og miljømål.
3. Vi vil at all utbygging skal skje ved fortetting og nært kollektivknutepunkt. Vi vil kun tillate utbygging som er i tråd med Regional plan for areal og transport.
4. Vi vil prioritere rehabilitering foran nybygg.
5. Vi vil at nybygg skal være energieffektive og bygges for å vare lengst mulig.
6. Vi vil stille de strengeste krav til materialvalg ved utbygging og renovering.
7. Vi vil ha nullutslipp fra kommunens eiendommer og bilpark.
8. Vi vil ha nullutslipp fra alle byggeplasser i kommunen.
9. Vi vil stimulere til bærekraftige nærmiljøsentre med bruktbutikk, reparasjonsverksted og velutstyrte utlånssentraler for fritidsutstyr, verktøy og mer.
10. Vi vil gi økonomisk støtte til bedrifter som anskaffer solcelleanlegg og innfører energiøkonomisering. Vi vil oppfordre innbyggere til å gjennomføre tilsvarende tiltak med Enova-støtte.
11. Vi vil innføre belønningsordninger som belønner lavt forbruk og lave klimagassutslipp.

12. Vi vil belønne klimavennlig transport ved å innføre ordninger for å velge kollektivtransport, for eksempel bonger til kafé ved kjøp av bussbillett.
13. Vi vil oppmuntre til kortreiste ferier og gjøre det mer attraktivt å feriere hjemme.
14. Vi vil ha matsvinnkampanjer og tiltak som reduserer matsvinn i kommunale virksomheter med minimum 50 % innen 2023.

Natur- og artsmangfoldet

Den største trusselen mot det biologiske mangfoldet er arealendring, som for eksempel når skog blir gjort om til byggefelt. Vi går derfor inn for å stanse nedbygging av natur og konsentrere utbygging om områder som allerede er bebygde.

1. Vi vil ha kommunal plan for bevaring av artsmangfold, med sterk beskyttelse for rødlistede arter.
2. Vi vil ha en nullvisjon for nedbygging av natur, både større naturområder og hundremeterskoger. Vi vil omregulere naturområder til landbruks-, natur- og friluftsområder.
3. Vi vil arbeide for større respekt for ville dyrs leveområder og ikke utføre inngrep som gjør at dyr mister livsgrunnlag, som mattilgang, vandreruter, faste hekkeplasser og yngleplasser.
4. Vi vil samarbeide med skogeiere om frivillig vern av skog, og vurdere vern av områder i kommuneskogene.
5. Vi vil arbeide for nasjonalpark i Østmarka.
6. Vi vil at Svartskog skal vernes mot utbygging og i sin helhet reguleres til Landbruks-, natur- og friluftsområder. Svartskog er et unikt område som må bevares.
7. Vi vil at friluft- og verneinteresser skal være det bærende grunnlag i forvaltningen i kommuneskogene.
8. Vi vil gjøre forsøk med restaurering til rikere og villere natur.
9. Vi vil gjøre naturopplevelser lettere tilgjengelig med vedlikehold av utvalgte velbrukte stier og løyper og med skilting og toaletter.

10. Vi vil sikre allemannsretten ved å gjøre en opprydding i strandsonen ved sjø og innsjø og kreve alle ulovlige stengsler fjernet. Vi vil sikre god framkommelighet, og merking for turgåere som samtidig ivaretar beboeres behov for privatliv.
11. Vi vil sikre Gjersjøen som drikkevannskilde og rekreasjonsområde ved å omgjøre en strekning på Gamle Mossevei til gang- og sykkelvei, med unntak for nyttetransport.
12. Vi vil bevare eksisterende, og etablere nye, grøntområder i Kolbotn sentrum.
13. Vi vil ha et sammenhengende parkområde i Ski Sentrum, fra Hebekk over dammene, over jernbanen til Kapelldammen og videre over Waldemarhøy og Vestråt.
14. Vi vil at parker og andre offentlige områder skal beplantes med humlevennlige trær og planter, og skjøttes til det beste for insekter og pollinering.
15. Vi vil gjøre flere naturopplevelser tilgjengelig for eldre og funksjonshemmede.
16. Vi vil at tak på kommunale bygg enten skal være grønne eller brukes til solenergiproduksjon der det er hensiktsmessig.
17. Vi vil ha en nullvisjon for nedbygging av matjord.
18. Vi vil ha et bærekraftig, giftfritt landbruk med god dyrevelferd, som sikrer økt grad av selvforsyning og matsikkerhet.
19. Vi vil legge til rette for andelsjordbruk, parsellhager og urban dyrking for de som ikke har egen hage.
20. Vi vil imøtekomme initiativ til etablering av økolandsby.
21. Vi vil innføre forebyggende tiltak og kontroller for å minimere vanskjøtsel og mishandling av dyr.

Forurensning

1. Vi vil redusere støyforurensning i bo-områder, friluftsområder og sentrumsområder.
2. Vi vil kartlegge støysituasjonen på utsatte steder og ved for høye målinger langs jernbane, bilvei og andre støykilder, stille krav om støyisolering og andre tiltak som reduserte fartsgrenser. Vi vil stille strenge støykrav ved utbygging.
3. Vi vil håndheve støygrensene rundt beredskapssenteret på Taraldrud svært strengt. Vi vil stille krav til støyskjerming og avbøtende tiltak for alle som rammes i bolig, skole, barnehage og friluftsliv.

4. Vi vil innføre ambisiøse mål for vannkvalitet i alle vann og vassdrag i kommunen.
5. Vi vil rense og rehabilitere Kolbotnvannet slik at man kan bade og fiske her uten helserisiko, i tråd med anbefalingene referansegruppen for Kolbotnvannet kommer fram til.
6. Vi vil opprettholde en rask utskifting av kloakkrør som leder til forurensning av bade- og drikkevann.
7. Vi vil åpne bekker som ligger i rør.
8. Vi vil ha lokale, forurensningsfrie vann- og avløpsanlegg på Svartskog, og etablere og drifte disse i samarbeid med NMBU.
9. Vi vil forby bruk av gummigranulat på nye kunstgressbaner og til etterfylling av eksisterende baner når det finnes godkjente miljøvennlige alternativ. Vi vil ha best mulig tiltak mot at granulat forsvinner ut i naturen.
10. Vi vil ha plastfrie lekeplasser og skolegårder.
11. Vi vil organisere jevnliges søppelryddeaksjoner i samarbeid med innbyggerne og frivilligheten.
12. Vi vil innføre en ordning hvor innbyggere som samler og leverer søppel i naturen får betalt ved levering til gjenvinning.
13. Vi vil arbeide for at redusert forbruk blir regnet som det første og viktigste tiltaket mot forbedret avfallsbehandling. En gjenstand som er produsert påfører natur og klima mye større belastning enn en gjenstand som ikke er det, uavhengig av hvordan den blir gjenvunnet.
14. Vi vil arbeide for ytterligere differensiering av renovasjonsavgiften som belønner redusert og sortert avfall.
15. Vi vil stanse avrenningen av tungmetaller fra alunskiferdeponiet på Taraldrud.
16. Vi vil kartlegge svevestøvproblematikk og innføre nødvendige tiltak. Vi vil stille strenge krav til luftforurensning ved utbygging.
17. Vi vil arbeide for redusert lysforurensning blant annet gjennom smart lysstyring og skjerming.